

THE
Legend of the Wondrous Hunt.

BY JOHN ARANY.

WITH A FEW
MISCELLANEOUS PIECES AND FOLK-SONGS.

TRANSLATED FROM THE MAGYAR BY

E. D. BUTLER, F.R.G.S.,

ASSISTANT IN THE DEPARTMENT OF PRINTED BOOKS, BRITISH MUSEUM, AND
FOREIGN MEMBER OF THE KISFALUDY SOCIETY.

LONDON:

TRÜBNER AND CO.

57 AND 59, LUDGATE HILL.

1881.

Preface.

“THE Legend of the Wondrous Hunt” (Rege a csoda-szarvasról), which forms the sixth canto of Arany’s epic poem, “The Death of Buda” (Buda halála), is one of the most popular of the many Magyar ballads written by this poet. The argument is as follows: - Hunor and Magyar, the sons of Ménrót (Nimrod) by Enéh, start with their followers upon a hunting expedition from Havilah, the land of their parents. Led on by the chase, the huntsmen, after coursing along the south-western borders of the Caspian Sea, arrive at the banks of the Kur. Feeling mysteriously impelled to follow the deer, they swim across the river, and continue from day to day to pursue the chase, until, having overrun the intervening country, they at length come to the shores of the Sea of Azov. The deer now vanishing from view, the huntsmen settle upon an island near the coast. In the course of a predatory expedition on the neighbouring mainland, they are attracted by the sounds of distant music. Upon arriving at the spot whence the sounds proceeded, they find a group of maidens, whom they at once carry off, and make their wives. The two noblest of these fall to the choice of Hunor and Magyar, who become respectively the founders of the Hun and Magyar races; the followers of the former removing to Scythia, and those of the latter settling along the Don.

The translator has ventured to add, and generally in the original metre, a few Folk-Songs and other pieces, reprinted from the Klausenburg “Journal of Comparative Literature.” Owing to the exertions of the editor, Dr. Hugo Meltzl, the short lyrical piece by Petöfi, “The Quivering Bush,” has been rendered into numerous languages and dialects, amongst which may be mentioned - Armenian, Chinese, French, Gaelic, German and German dialects, Greek, Icelandic, Italian, Old Norse, Romany or Gipsy dialect, Roumanian, Lowland Scotch, Swedish, and English. Mr. King, the Australian writer of a second English version, has not inaptly styled it “A Polyglot Love Song.”

London, February, 1881.

TARTALOM

REGEDAL.

Rege a csoda-szarvasról *Arany János*

VEGYES DARABOK.

Reszket a bokor *Petőfi Sándor*

Az árva leány *Petőfi Sándor*

Mikor a nap *Vajda János*

A szerelem méhe *Czuczor Gergely*

Emberi pálya *Szentmiklóssy Alajos*

A halászegény *Bernát Gáspár*

NÉPDALOK.

I. Hajnalodik, harmatozik

II. Nem anyától lettél

III. Cserebogár, sárga cserebogár

IV. Olyan a szemed járása

V. Meghalok Csurgóért, de nem a városért

VI. Vörös bársony süvegem

VII. Álom, álom, édes álom

VIII. Csillagos az ég, csillagos

IX. Káka tövin költ a rucza

X. Kinek nincsen szeretője

XI. A merre én járok

XII. Hervad az a rózsza

XIII. Ha én rózsza volnék

XIV. Mikor én kis gyermek voltam

XV. Kis kutya, nagy kutya

XVI. Feljött már a hajnal

XVII. Karmazsin pántlika a hajadba fonva

CONTENTS

BALLAD.

The Legend of the Wondrous Hunt. *John Arany*

MISCELLANEOUS PIECES.

The Quivering Bush *Alexander Petőfi*

The Orphan Maiden *Alexander Petőfi*

Carpe Diem *John Vajda*

The Honey-Bee *Gregory Czuczor*

Human life *Alois Szentmiklóssy*

The fisher-lad *Caspar Bernát*

FOLK SONGS.

I. Dew-drops fall, the dawn is peeping

II. Thee no love maternal

III. Golden May-chafer, I ask not of thee

IV. As a star that brightly gleameth

V. For Csurgó would I die

VI. Gay the life which glads me now

VII. Dreaming, dreaming, sweet is dreaming

VIII. Starry, starry shine yon heavens blue

IX. The duck her young midst rushes rears

X. He that yearns for her he loveth

XI. E'en the trees are wailing

XII. As the rose must wither

XIII. As a rose to wither

XIV. When a little wayward boy

XV. A little dog, a great one, too

XVI. See, the risen morning

XVII. With crimson riband bound upon thy head

Regedal.

REGE A CSODA-SZARVASRÓL.

Száll a madár, ágrul ágra,
Száll az ének, szájrul szájra;
Fű kizöldül ó sirhanton,
Bajnok ébred hősi lanton.

Vadat üzni feljövének
Hős fiai szép *Enéh*-nek:
Hunor s Magyar, két dalia,
Két egy testvér, Ménrót fia.

Ötven-ötven jó leventét
Kiszemeltek, hogy követnék;
Mint valamely véres hadra,
Fegyverkeztek könnyű vadra.

Vad előttük vérbe fekszik,
Őz vagy szarvas nem menekszik;
Elejtették már a hímet -
Üldözik a szarvas-gímet.

Gím után ők egyre törnek
Pusztá martján sós tengernek,
Hol a farkas, hol a medve
Sohasem járt, eltévedne.

Ballad.

THE LEGEND OF THE WONDROUS HUNT.

From bough to bough the warbler flies;
In song the voice to voice replies:
Fresh verdure decks the time-worn grave;
The tuneful lyre awakes the brave.

Away start forth to hunt the deer
The gallant sons of *Enéh* fair;
Twin heroes, Magyar and Hunor,
Whom *Enéh* erst to Ménrót bore.

A chosen train, the brothers own
Each fifty knights of fair renown,
With weapons for the chase arrayed,
As though for bloody strife displayed.

Before them lies the stricken prey,
Nor roe nor stag escapes away:
Succumbed so soon the panting hart -
The hind ere long shall feel the dart.

In hot pursuit careers the band
Along the salt sea's desert strand;
Where never wolf, where never bear
Hath strayed, behold the huntsmen there!

De a párducz, vad oroslán
Végig üvölt a nagy pusztán,
Sárga tigris ott kölykezik,
Fiát eszi ha éhezik.

Száll a madár, száll az ének
Két fiáról szép Enéhnek;
Zengő madár ágrul ágra,
Zengő ének szájrul szájra.

Már a nap is lemenőben,
Tüzet rakott a felhőben;
Ők a szarvast egyre űzik, -
Alkonyatkor im eltűnik.

Érték vala éjszakára
Kur vízének a partjára;
Folyó víznek partja mellett
Paripájok jól legelhet.

Monda Hunor: itt leszálljunk,
Megitassunk, meg is háljunk,
Monda Magyar: viradattal
Visszatérjünk a csapattal. -

Haj, vitézek! haj, leventék!
Micsoda föld ez a vidék,
Hogy itt a nap száll *keletre*?
Nem, mint máshol, naplementre?

Szólt egy bajnok: én úgy nézem,
Hogy lement az déli részen.
Szólt egy másik: nem gondolnám:
Ott vöröslík észak ormán.

E'en where the pard and lion prowl,
And o'er the desert fiercely howl;
The tawny tigress casts her brood,
But, starved, devours in frenzied mood.

As soars the bird, song rends the air
In praise of sons of Enéh fair:
From bough to bough the warbler flies;
Harmonious, voice to voice replies.

Now hastes the sun, declining low,
To gild yon clouds with ardent glow;
And yet the men their course pursue,
Till twilight hides the prey from view.

The hunt by darksome eventide
Hath reached the Kur's far-stretching side;
Along the banks the pleasant meads
Are grateful to the weary steeds.

Saith Hunor: "By this river's brink
We'll camp, and let our horses drink;"
Quoth Magyar: "Soon as breaks the morn
We haply home shall all return."

"Ho, valiant knights; ho, warriors, stand!
What wondrous spell affects this land,
That eastwards here the sun descends,
Whose wonted setting westwards tends?"

"Methought," one hero made reply,
"The sun drew near the southern sky."
A second said: "I rather deemed
The northern heavens radiant gleamed."

Folyamparton ők leszálltak,
Megitattak, meg is háltak,
Hogy majd reggel, viradattal
Hazatérnek a csapattal.

Szellő támad hűs hajnalra,
Bíborodik az ég alja;
Hát a szarvas nagy merészen
Ott szökdécsel, túl a vizen.

Száll a madár, száll az ének
Két fiáról szép Enéhnek;
Zengő madár ágrul ágra,
Zengő ének szájrul szájra.

Nosza rajta, gyors legények!
Érjük utól azt a gímet.
És - akarva, akaratlan -
Úzik ismét szakadatlan.

Kur folyót ők átalúszták,
Még vadabbak olt a puszták,
Ember ottan egy fűszálat,
Egy csepp vizet nem találhat.

A föld háta fölomolván,
Sziksót izzad csupasz ormán,
Forrás vize nem iható,
Kénköves búzt lehel a tó.

Forrás keble olajt buzog;
Itt is, ott is égnek azok,
Mint sok őrtűz setét éjjel
Lobban a láng szerteszélyel.

Dismounting near the river's bank
The men encamped, their horses drank,
That early, waked by rosy morn,
They haply all might home return.

It dawns; the zephyrs cool arise;
A purple border streaks the skies.
When, lo! beyond the flood appear
The stags who sport devoid of fear.

As soars the bird, song rends the air
In praise of sons of Enéh fair:
From bough to bough the warbler flies;
Harmonious, voice to voice replies.

“Rouse, comrades there! for, swift as wind,
Must we pursue the fleeting hind.”
And - whether joy or grief it cause -
They needs must hunt, nor dare to pause.

Across the river Kur they swim;
But now the wild grows drear and grim:
No single grass-blade sprouteth here;
No drop of water far or near.

The barren soil shows rifts and cracks,
Whence salt exudes in shining tracks;
No draught springs fresh from bubbling well,
But pools emit a sulph'rous smell.

From out the earth oil turbid flows,
And here and there it lurid glows;
As watch-fires flare by dismal night,
The flames burst forth with fitful light.

Minden este bánva bánják,
Hogy e vadat mér' kívánják,
Mért is üzik egyre, nyomba, -
Tévelyítő bús vadonba.

Mégis, mégis, ha reggel lett,
A gímszarvast üzni kellett,
Mint töviset szél játéka,
Mint madarat az árnyéka.

Száll a madár, száll az ének
Két fiáról szép Enéhnek;
Zengő madár ágrul ágra,
Zengő ének szájrul szájra.

Vadont s a *Dont* ők felverik
A Mejóti kis tengerig;
Süppedékes mély tavaknak
Szigetére ők behatnak.

Ott a szarvas, mint a pára
- Köd előtte, köd utána -
Mig az ember szélyelnézne:
Szemök elől elenyésze.

Hóha! hóha! Hol van a vad? -
Egy kiáltja: ihon szalad!
Más kiáltja: itt van, itten!
A harmadik: sehol sincsen!

Minden zugot megüldöznek,
Minden bokrot átaldöfnek;
Gyik ha rezzen, fajd ha rebben:
De a gímvad nincs ezekben.

Each eve they, rueful, shed a tear,
That thus so far they've chased the deer;
That still the prey they must pursue,
With naught but desert sad in view.

And yet, when morning comes, they find
No choice but still to hunt the hind;
As breezes drive the chaff away,
Or shadows follow birds by day.

As soar the birds, so breezes bear
The praise of sons of Enéh fair:
From bough to bough the warblers fly;
Melodious, lips to lips reply.

Beyond the Don the huntsmen flee
Along the calm Maeotian sea.
An island fair to reach, they pass
Through treacherous pool and deep morass.

Dense mists arise, behind, before;
'Tis vain the chase to follow more.
Whilst, unaware, the men pursue,
The prey hath vanished far from view.

"Holla! holla! where runs the deer?" -
One horseman shouts: "'Tis here, 'tis here!"
A second calls: "It there must be!"
A third: "I nowhere one can see!"

A search in every nook they make,
Through tangled weed and thorny brake;
Though fowl and lizard start in fear,
The frightened hind doth not appear.

Szóla Magyar: hej! ki tudja
Merre van a hazánk útja?
Kerek az ég mindenfelé -
Anyám, anyám, meghalsz belé!

Szóla Hunor: itt maradjunk!
Tanyát verjünk; itthon vagyunk;
Selyem a fű, édes a víz,
Fa-odúból csöpög a méz.

Kék folyam ad fényes halat,
Vörhenyő vad izes falat,
Feszés az íj sebes a nyíl,
Harczkalandon zsákmány a díj.

Száll a madár, száll az ének
Két fiáról szép Enéhnek,
Zengő madár ágrul ágra,
Zengő ének szájrul szájra.

Hogy eluntak otthon ülni,
Halat csalni, őzet üzni:
Új kalandra, szebb csatára
Ereszkedtek a pusztára.

Pusztá földön, sik fenyéren
Zene hallik sötét éjen,
Zene, síp, dob, mély vadonban,
Mintha égből, mint álomban.

Tündér lányok ottan laknak,
Tánczot ropnak, úgy mulatnak;
Szöve ködből sátoruk van:
Ugy mulatnak sátorukban.

“Alas!” saith Magyar, “who shall say
How we may win our homeward way?
No beacon in the heav’ns I see:
My mother! this is death to thee.”

Saith Hunor: “On this pleasant isle
We well may make our home awhile:
Fresh grass and water clear I see,
And honey drips from hollow tree.

“Blue flows the stream, the fish is good;
The fallow deer is choicest, food;
The bow is strung, the arrow swift,
And spoil, to heroes, fortune’s gift.”

As soars the bird, song rends the air
In praise of sons of Enéh fair:
From bough to bough the warbler flies;
Harmonious, voice to voice replies.

Now tired of snaring, day by day,
The finny or the antlered prey,
They feel impelled to nobler pains,
And, venture-loving, seek the plains.

Across the waste now faintly come
The sounds of distant fife and drum;
In darksome loneliness they seem
Like heavenly music in a dream.

Here mystic state the fairies keep,
Or ‘neath the cloudy vapour sleep;
Along the wilderness they dance,
And revel in the vast expanse.

Férfi egy sincs közelébe’;
De a földi lányok szépe:
Lányai *Belár*nak, *Dúl*nak,
Tündérséget ott tanulnak.

Dúl királyé, legszebb, kettő;
Agg Belaré tizenkettő;
Összesen mind: száz meg kettő
A tündérré válni kezdő.

Kemény próba: férfit ölni,
Kilencz ifjat megbüvölni,
Szerelemre csalogatni,
Szerelemtől szűz maradni.

Így tanulnak tündérséget,
Szivszakasztó mesterséget;
Minden éjjel számot adnak,
S minden éjjel úgy vigadnak.

Száll a madár, száll az ének
Két fiáról szép Enéhnek;
Zengő madár ágrul ágra,
Zengő ének szájrul szájra.

Hang után ők, szembe széllel,
Fény után ők, földve éjjel,
Mennek óvást, mennek árnyon;
Ki lépét fog, lopva járjon.

Monda Magyar: ez a síp-hang,
Bátya, bennem végig csikland;
Monda Hunor: vérem’ hatja
Szűzek árnya-fordulatja.

No man is near, but there are seen
Earth’s maids of fair and noble mien:
The daughters of Belár and Dúl,
Apt students in the fairy school.

Of Dúl’s are two beyond compare,
Belár has twelve of beauty rare:
In all a hundred maids and twain
The syren’s art will soon attain.

A test severe must they endure; -
To hapless fate nine youths allure;
Must hold enslav’d in amorous chains,
While fancy-free each maid remains.

’Tis thus they learn the fairy art,
To wield false hope’s heart-piercing dart;
Each eve recount the feats of day,
Then dance the darksome hours away.

As soars the bird, song rends the air
In praise of sons of Enéh fair:
From bough to bough the warbler flies;
Harmonious, voice to voice replies.

The wind confronting, lightly speed
The knights, whom sound and glimmer lead;
Their stealthy movements darkness hides: -
The flutterer-seeker cautious glides.

Saith Magyar first: “The flute tones move
My inmost heart to tender love.”
Then Hunor: “Rather me entrance
Yon sylph-like forms and shadowy dance.”

Haj vitézek! haj elébe!
Kiki egyet az ölébe!
Vigyük haza asszonyunkat;
Fújja felszél a nyomunkat.

Sarkantyúba lovat vesznek,
Kantárszárat megeresztnek;
A leányság benn, a körbe' -
Mind a körbe', sok az ölbe'.

Nagy sikoltás erre támad,
Futna szélyel a leányhad;
Elöl tűzbe, hátul vízbe,
Mindenkép jut férfi kézbe.

Tündér lányok ott eltűntek,
Szárnyok lévén elrepültek;
De a többi hova legyen?
Földbe bújjon? elsülyedjen?

Abbul immár nincsen semmi:
Szűzi daczczal tündér lenni;
Vágtat a ló, és a pusztán
Nagy üres éj hallgat oztán.

Száll a madár, száll az ének
Két fiáról szép Enéhnek,
Zengő madár ágrul ágra,
Zengő ének szájrul szájra.

Dúl leányi, a legszebbek,
Hunor, Magyar nője lettek;
S a leventék, épen százan,
Megosztottak mind a százon.

“Rouse, comrades there, and forward spring!
Make captive all the dancing ring;
Let every man a partner seize;
Dispels all trace the northern breeze.”

Their steeds five horsemen goad and lash;
With loosened rein they onward dash;
The maids, foreboding no alarms,
Are, dancing, caught within their arms.

With sudden shriek and anguished cry,
Away each startled maid would fly;
But, fire before and stream behind,
No way of rescue can they find.

Now rise and melt in shades of night
The fairies poised on pinions light,
But woe these luckless nymphs betide!
In earth's deep caves they fain would hide.

The maids with meek resolve no more
May hope to learn the fairy-lore.
The coursers speed; o'er all the plains,
Forsaken now, dull silence reigns.

As soars the bird, song rends the air
In praise of sons of Enéh fair:
From bough to bough the warbler flies;
Harmonious, voice to voice replies.

Hunor and Magyar thus obtain
As wives the Dúl-sprung noble twain;
The hundred knights have each their share
Among the hundred maidens fair.

Büszke lányok ott idővel
Megbékéltek asszony fővel;
Haza többé nem készültek
Engesztelni fiat szüllek.

Tó szigetje édes honná,
Sátoruk lőn szép otthonná,
Ágyok áldott nyugalommá:
Nincs egyéb, mi őket vonná.

Fiat szültek hősi nemre,
Szép leányt is szerelemre;
Dali törzsnek ifjú ágot,
Maguk helyett szűz virágot.

Hős fiakból ketten-ketten,
Két vezéré kétszer-ketten,
Feje lőn mind egy-egy nemnek:
Száznyolcz ágra ezek mennek.

Hunor ága hún fajt nemzett,
Magyaré a magyar nemzet;
Szaporúság lőn temérdek:
A szigeten nem is fértek.

Szittyá földet előzőnlék,
Dúl királynak dús örökjét; -
És azóta, hősök párja!
Híretek száll szájrul szájra.

Content their honoured lot to know,
The wives no rancorous feeling show;
Nor yearning homeward would remove,
Restrained by strong maternal love.

The island now more lovely grew;
Their tent alone as home they knew.
Enjoying peace their rest was sure:
What higher bliss could them allure!

Their sons grow up a warlike race;
Their daughters famed for maiden grace:
From warrior stem shoot branches green,
While virgin flowers are round them seen.

Of offspring every knight has twain,
The leaders, two, and two again;
They each become a tribal head,
A proud and numerous host to lead.

In Hunor's line the Huns we trace,
From Magyar springs the Magyar race:
Too many for their island home,
They soon are forced again to roam.

O'er Scythian soil they spread, and gain
Fair lands where Dúl was wont to reign.
Henceforth your fame, ye warrior pair!
Exultant praise afar shall bear.

VEGYES DARABOK.

RESZKET A BOKOR.

Reszket a bokor, mert
Madárka szállott rá.
Reszket a lelkem, mert
Eszembe jutottál,
Eszembe jutottál,
Kicsiny kis leányka,
Te a nagy világnak
Legnagyobb gyémántja!

Teli van a Duna,
Tán még ki is szalad.
Szivemben is alig
Fér meg az indulat.
Szeretsz, rózsaszálam?
Én ugyan szeretlek,
Apád-anyád nálam
Jobban nem szerethet.

Mikor együtt voltunk,
Tudom, hogy szerettél.
Akkor meleg nyár volt,

MISCELLAEIOUS PIECES.

THE QUIVERING BUSH.

“A POLYGLOT LOVE-SONG.”

A bird flew here to rest;
The boughs still quivering move;
Thus tremor thrills my breast
At thought of thee, my Love!
I think of thee, my Love;
For dear art thou to me:
Though all the world I rove,
I find no gem like thee.

The Danube brimming flows,
Yea, e'en o'erfloods the fields:
No bounds my passion knows,
To naught my ardour yields.
O! lov'st thou me, my Rose,
Who fondly thee adore?
No parent truer shows,
Nor e'er could love thee more.

When last with thee alone,
Thou lovedst me, I know:
Warm shone the summer sun;

Most tél van, hideg tél.
Hogyha már nem szeretsz,
Az Isten áldjon meg,
De ha még szeretsz, úgy,
Ezerszer áldjon meg!

AZ ÁRVA LEÁNY.

Virágot ültettem
Anyám sírhalmára,
Harmat nem is kell, mert
Könnyem csorog rája.

Még holta után is
Kedvét keresem én,
Ezen virágokat
Csak azért ültetém.

Kedvelője volt a
Virágoknak anyám,

'Tis cruel winter now.*
Feel'st thou no tender thrill,
Heaven's smile yet o'er thee shine!
But, if thou love me still,
Unmeasured bliss be thine!

THE ORPHAN MAIDEN.**

Fairest blossoms have I scattered
On my mother's lowly bed:
Rain, or dew, they need not; watered
By the filial tears I shed.

Dear to her their budding beauty;
All their varied scent and bloom:
Meetly, now, in grateful duty,
As a veil they wrap her tomb.

Why she loved each fragrant blossom,
Tenderly she told to me;

* I know that thou didst smile
When last I saw thee, dear!
'Twas then the warm springtide;
The winter now is near.
(From Mr. King's version.)

Fu' weel I wat that ye were kind
That bonnie time we met -
The couthie spring was smilin' then,
Noo winter's at the yett.
(From Miss Gordon's version.)

** This metrical version, as may be seen
by the signature, is from another hand.

Szép intését mintha
Még most is hallanám:

“Szeresd a virágot
És ne féltsd szivedet,
Mert ki ezt szereti,
Rosz ember nem lehet;

“A virág s az, erény
Két atyafi gyermek;
Egy szívben egymással
Nem ellenkezhettek.

“Tudod, mi a virág?
A földnek jósága;
Tudod, mi a jószág?
A lélek virága.” -

And a watchword in my bosom
Her desire shall ever be.

“Keep,” said she, “the love of flowers
In your heart of hearts, my child:
Cold the nature, dull its powers,
Callous to their influence mild.

“Love of flow’rs and virtue’s features
Are in closest union bound:
In the highest, noblest natures
Both are ever to be found.

“For, what else the floweret’s sweetness,
Than the earth’s heart-goodness shown?
What is Virtue’s fair completeness,
But the soul’s bud, fully blown?”

*** (Another version of the same)

The sun shines brightly on the brake
Beneath whose verdure hides the snake,
With envy hissing, while above,
Sits, cooing soft, the cushat dove.

When gaily smiles the summer morn,
Pluck ye the rose, nor seek the thorn;
Nor be your joy o’ercast with fear
Of snake envenom’d, lurking near.

The sun departs, his heat is gone;
The cool autumnal eve comes on:
No snake lies hid in verdure now;
Nor dove sits cooing on the bough.

Virágot ültettem
Anyám sírhalmára.
Le az égből, anyám,
Tekintesz-e rája?

Látod-e az égből
Viruló sírodat,
S viruló sírodnál
Hervadt leányodat?

MIKOR A NAP.

(*Sírámok xi^{ike}*)

Mikor a nap süt az égen,
Kigyó jár a zöld levélen,
És irigyen sziszeg alatt,
Búg fölötte a vadgalamb;

Mikor nyári nap süt rátok:
Szedjétek meg a virágot,
S élvezzétek - nem gondolva
Se tövisre, se kigyóra...

Elmegy a nap - melegével;
Megjön a hús őszi éjjel:
Kigyó nem lesz a virágon,
De galamb se szól az ágon...!

A SZERELEM MÉHE.

A szerelem kis méhecske,
Szárnyain édes mézecske,

Flowers, from their stems fresh-riven,
Lay I on the new-made grave:
Mother! haply, you, from heaven,
See my sighs their petals wave.

Mother! from your home of blessing,
See your weeping child, to-day,
From the grave, she has been dressing,
Pale and trembling, turn away.

F. M. M. C.

CARPE DIEM.***

While the noon-day heat abideth,
Through the grass the serpent glideth ,
He may hiss with venom'd power,
Cooes the dove in yonder bower.

While the summer sun is smiling,
Flow'rs are all our path beguiling;
Pluck the blossoms gay appearing,
Neither thorn nor venom fearing!

For when day's bright orb is waning
Sighs the ev'ning breeze, complaining;
Lurks no serpent 'neath the flowers,
Cooes no dove in leafy bowers.

THE HONEY-BEE.

Love is like the honey-bee,
Bearing sweetness on its wing: -

De fájdalmat szerez lángja,
Mint a méhecske fulánkja.

Ha fulánkos, Isten neki,
Csak már felém repülne ki,
Fulánkjától nem rettegnék,
Csak mézének örülhetnék.

EMBERI PÁLYA.

A boldogságért születünk, s nélküle halunk meg.
Mért van ez? - árnyékát üzve, előle futunk.

A HALÁSZLEGÉNY.

Az Alföldön halászlegény vagyok én,
Tisza partján kis kunyhóban lakom én,
Szelid lánykám, jöjj be hozzám pihenni,
Édes anyám majd gondodat viseli.

Sötét felhők tornyosodnak az égen,
Hull a zápor az alföldi térségen;
Barna kis lány, selyemkendőd megázik,
Hószin nyakad, piros orcád megfázik.

Szétoszoltak már a sötét fellegek,
Szivem nálad marad, de én elmegyek;
Élj boldogul, a jó Isten áldjon meg,
Olykor, olykor rólam is emlékezz meg!

Woe to him that sippeth! He
Must endure its poignant sting.

Yet, though love be fraught with pain,
Still I'd seek the dang'rous thing;
Daring all its force again,
For the honey on its wing.

HUMAN LIFE.

Though formed for joy in endless measure,
We fail to reach it: - why?
We but the shadow seek of pleasure,
Which onward still doth fly.

THE FISHER-LAD.

Mine a lowland home, and mine the fisher's lot:
Here by banks of Tisza stands my humble cot.
Come and rest, sweet maid; the fisher's hut is near,
Where, to greet and tend thee, waits my mother dear.

Dark the low'ring clouds across the concave wend:
Streaming showers of rain upon the plain descend.
Drenched is all thy vesture, all thy flaxen hair:
Nipping winds have chilled thy snowy neck, my fair.

"Nay, the clouds are parting; brighter grows the day:
Here remains my heart, but I must haste away.
Fare thee well! May Heaven's best blessings rest on thee!
Sometimes yet remember, sometimes think of me."

NÉPDALOK.

I.

Hajnalodik, harmatozik,
S a lyánka még álmadozik;
Piros ajka csak úgy nevet,
Hej be hamis álma lehet.

Hamis álom leánydolog,
Szive olyan furcsán dobog;
Hej ha már az álom ilyen,
Hát a valósága milyen?

Piros ajkú kis galambom,
Soh' se búsulj e bajodon,
Hiszen mi is legény-fajták
Úgy vagyunk az istenadták.

II.

Nem anyától lettél,
Rózsafán termettél,
Piros pünköszt napján
Hajnalban születél.

Orczáid rózsái
Ha közel volnának,
Égő szivem mellé
Tüzném bokrétának.

FOLK SONGS.

I.

Dew-drops fall, the dawn is peeping.
Still the little maid is sleeping;
Though her rosy lips are smiling,
Ah! her dreams may prove beguiling.

Maiden's dreams are false and fleeting,
Yet her heart is strangely beating;
Dreamy fancies now partaking,
What true fortune greets her waking?

Rosy-lipp'd, my dove, my dearest,
Ills thou haply never fearest;
We, although boy-natures given,
Are not thus more blest of heaven!

II.

Thee no love maternal,
But the rose-bush vernal,
Bore; at crimson dawning
Of a Whitsun morning.

Here thy blushes hiding,
Bashful, yet confiding;
To my ardent bosom
Let me clasp the blossom.

III.

Cserebogár, sárga cserebogár,
Nem kérdem én tőled: mikor lesz nyár?
Azt sem kérdem sokáig élek-e?
Csak azt mondd meg: rózsámé leszek-e?

Nem kérdem én te tőled, kis madár:
Derül-e még életemre több nyár.
Ugyis hév nyár emészti életemet,
Mióta rózsám bírja szívemet.

IV.

Olyan a szemed járása,
Mint a csillag ragyogása,
Olyan a szád mosolgása,
Mint a hajnal hasadása.

A te szemed olyan kerek,
A mennyit lát annyit szeret.
Lám, az enyém olyan igaz,
Száz közül is egyet választ.

V.

Meghalok Csurgóért, de nem a városért,

Hej nem a városért, csak egyik utczáért,

III.

Golden May-chafer, I ask not of thee
If thou canst say, when the summer will be:
Nor is my prayer, ah! how long may I live?
But, will my darling her heart to me give?

Ne'er, little flutterer, need I implore,
Whether glad summers for me are in store:
Warm sunny rays ever round me will shine,
If my own loved-one's affections be mine.

IV.

As a star that brightly gleameth,
So thine eye with beauty beameth;
Smiles are mingled with thy blushes
Rosy as Aurora's flushes.

When thine eye around thee rove,
All within its reach it loveth;
Mine regardeth more sincerely,
Prizing one of all most clearly.

V.

For Csurgó would I die;
Yet scarce the town so love;

No, not the town, but prize
One street the rest above.

De nem az utczáért, csak egyik házáért,
Hej ebben növekedett barna galambomért.

VI.

Vörös bársony süvegem,
Most élem gyöngyéletem.
Bokréta van mellette,
Barna babám kötötte.
Ha kötötte jól tette,
Csókot kapott érette.
Köss még rózsám másszor is,
Megcsókollak százszor is.
Nyisd ki, babám, az ajtót;
Magyar kopogtat, nem tót.
Hej be soká nyitod ki,
Mint ha nem tudnád, hogy ki.
Tudom biz én, de félek,
Mert a férfi rosz lélek;
Azt esküsz, hogy szeret,
Egyet fordul, kinevet.

VII.

Álom, álom, édes álom,
Édes a hajnali álom!
De édesebb az az álom,
Melyben galambomat látom.

Yet not the street, one house
Does all my fancy move;
For in that house there dwells
My own, my sweet brown dove.

VI.

Gay the life which glads me now;
Red the cap that decks my brow;
See the blossom wreath there laid,
Bound by my brunette, sweet maid!

Well she bound it, but for this
Know, that she obtained a kiss.
Darling, bind for me, once more;
I have kisses still in store.

Open the door, my maiden brave;
'Tis a Magyar knocks, no Slave.
Why so slow to open, dear?
Sure thou knowest who is here?

“Ay, I know, but feel afraid:
Ill is in man's nature laid.
Though he vow that much he loves,
Soon, with scorn, he hence removes.”

VII.

Dreaming, dreaming, sweet is dreaming,
When the dawn of day is beaming!
But that dream is brightest, fairest,
Which reveals to me my dearest.

Erősebb a csók a bornál,
Édesebb a czukornál,
De édesebb a szerelem,
Mikor galambom ölelem.

Nincs szebb virág a rózsánál,
Nincs szebb élet a párosnál;
A rózsza is csak ott nyílik,
Hol ketten egymást szeretik.

A gerlicze nem rózsával
Tartja párját, de csókjával;
Csókajándék, csókjutalom,
Többet nem kérek, angyalom.

VIII.

Csillagos az ég, csillagos,
Rózsafa levele harmatos;
Rózsafa levele, szakadj rám,
Kedves édes rózsám, nézz reám.

Csillagos az ég, csillagos,
Bú szállt a szivemre, bánatos;
Akárhova hajtsam fejemet,
Sehol sem találom helyemet.

IX.

Káka tövin költ a rucza,
Jó földben terem a buza;
De a hol a hű lány terem

More than wine the kiss's power;
Bee such sweet ne'er sipp'd from flower:
Know I love's exceeding blessing,
When my darling dove caressing.

Fairest flowers are surely roses
Gladdest life love's bond encloses:
Roses too are gayest showing,
When in loving couples glowing.

As the dove his partner blesses,
Not with roses, but caresses;
Thus would I be thee rewarding,
Angel! none beside regarding.

VIII.

Starry, starry shine yon heavens blue;
All the rose's bloom is gemmed with dew:
Tearful flow'r, distil thy treasures now:
Dear, sweet Hose, a glance on me bestow.

Starry, starry shine yon heavens blue;
Sorrow hovers o'er my soul anew:
Ah! where'er I lay my head opprest,
Never find I more a place of rest.

IX.

The duck her young midst rushes rears;
The mellow field corn plenteous bears:
But where young maids are true and kind,

Azt a helyet nem ismerem.
Se-hol-sem!

Ki van az én szemem sirva,
Mert a rózsámat más birja;
Pedig fogadta az egyet:
Rajtam kívül mást nem szeret.
Se-hol-sem!

Ha tudtad, hogy nem szerettéél,
Hálódba mért kerítettél?
Hagytál volna békét nekem,
Más is elvett volna engem.
Va-la-ha!

Azért hogy én szegény lettem,
S mást választottál helyettem,
Lesz nekem is víg napom még;
Boru után derül az ég.
Va-la-ha!

X.

Kinek nincsen szeretője,
Menjen ki a zöld erdőre,
Irja fel a fa levélre,
Hogy nincs neki szeretője.

Én szerettem a szép Julcsát,
Mint a gerlicze a párját;
Hajh! de a sors elrablotta,
Szivem tőle megfosztotta.

That happy spot I fail to find.
Lack-a-day!

The tear-stream o'er my eye-lids flows,
Because another hath my Rose;
Though erst she vowed and promised me,
Mine only would she ever be.
Lack-a-day!

All! if of love thou wert not sure,
How couldst thou to thy net allure?
For doubtless, hadst thou left me free,
A kinder would have taken me.
Well-a-day!

E'en though I thus so poor have grown,
And now thy heart another own;
A joyous day will still be mine!
The clouds dispelled, the sun will shine.
Well-a-day!

X.

He that yearns for her he loveth,
Lonesome in the greenwood rovethe,
Writes on leaves his sad complaining,
How love's loss his heart is paining.

Julia loved I once sincerely,
As the dove its mate loves dearly;
Fate her hence from me hath taken;
Void my heart feels now, forsaken.

Mikor még gyenge karjai
Közt folytak éltém napjai:
Jól aludtam s jól ébredtem,
Boldog volt egész életem.

De most oda boldogságom,
Nem élem többé világom;
Oda minden, örömeim,
Hasztalan folynak könnyeim.

XI.

A merre én járok,
Még a fák is sirnak,
Gyenge ágairul
A levelek hullnak.

Hulljatok levelek,
Rejtsetek el engem,
Mert az én galambom
Sirva keres engem.

Hulljatok levelek,
Sűrűn az utamra
Hogy ne tudna rózsám,
Merre ment galambja.

XII.

Hervad az a rózsza,
Kinek töve nincsen.
Elhervadok én is,
Mert szeretőm nincsen.

While I knew her fond caressings,
Flew the days in constant blessings;
Happy sleeping as in waking,
All my life was joy partaking.

Fate of bliss hath now bereft me,
All my happy world hath left me;
Gone are joys, not one remaining,
Nor can tears heal my complaining.

XI.

E'en the trees are wailing,
Whither I am going;
From their trembling branches
Leafy burdens throwing.

Fall, ye leaves, around me,
Hide me in your keeping;
For my mate, my darling,
Sadly seeks me, weeping.

Fall, ye leaves, enshroud me,
All my footsteps cover;
That my way be never
Known unto my lover.

XII.

As the rose must wither,
From its stem when parted;
So I waste and languish,
Love-lorn, broken-hearted.

Hervadj rózsám, hervadj,
Már az enyém nem vagy;
Mig az enyém voltál,
Piros rózsza voltál.

Piros rózsza voltam,
De már elhervadtam.
Sűrű könyeimmel
Orczámat lemostam.

Jobb lett volna nekem
Világra sem lennem,
Mintsem ily kinokat
Kelletik szenvednem.

Elmehetek már én
Alá s fel az utcán,
Nem mondják már nekem:
Gyere be violám!

Gyere be, violám,
Csókold meg az orcám,
Én is megcsókolom
Százszor egymásután.

XIII.

Ha én rózsza volnék,
Hamar elhervadnék,
Senki rám nem nézve,
Senki nem szeretne.

Ne mondj hát rózsának
Engem, violának;

Fade my Rose, and wither,
Now from me divided;
When from me unsever'd,
Fair thy bloom abided.

I a rose was blooming:
But my charms have perish'd;
Grief and tears consuming
All my beauty cherish'd.

Better had I never
On this world intruded,
Than such torments ever
Suffer, thus deluded.

Though in old ways straying,
Still to me the fairest,
Now I hear none saying:
"Come, my Violet, dearest!

"Violet, come, my dearest,
Me thy kiss allowing;
I with fond embraces
Love sincerest showing."

XIII.

As a rose to wither,
Wind-tost hither, thither:
None, by look, approving;
None, responsive, loving: -

Let it not befall me!
Rose, nor Violet, call me!

Egy viola-szegfűt
A nyári nap elsüt.

Bizony ha lehetnék,
Én csak galamb lennék;
Oh hová nem mennék,
Ha most repülhetnék;

Sem rózsza nem leszek,
Sem galamb nem leszek.
Mert én, édes rózsám,
Csak a tied leszek.

XIV.

Mikor én kis gyermek voltam,
A dióért majd megholtam,
De már mivel nagyobb vagyok,
A leányért majd meghalok.

Mikor én kis leány voltam,
Mindig babával játszottam;
Még akkor magam sem tudtam,
Most tudom már, mit akartam.

A kis gyermek gyermekre vár,
A kis leány leánynyál jár;
De a legény leánynyál jár,
A leány meg legényre vár.

XV.

Kis kutya, nagy kutya
Nem ugat hiába,

Violet, though it bloometh,
Summer's heat consumeth.

Rather, mine forsaking,
And the dove's form taking;
Whither, fluttering, sighing,
Would I not be flying!

No: be't not my dower
To be bird, or flower:
All excels the pleasure
To be thine, my treasure!

XIV.

When a little wayward boy,
Oft would nuts my search employ;
But since older, wiser grown,
Seek I woman's love alone.

When a little bashful maid,
With a senseless doll I played;
Wishing what, I ne'er could tell,
Though I now know very well.

Boys with boys may rudely play;
Girls with girls beguile the day:
But the youth seeks woman's face,
She her lover's manly grace.

XV.

A little dog, a great one, too,
Bark, not vainly chiding;

Van nekem szeretőm,
Nánás városába.
Olyan mind a kettő
Mint az arany vessző,
Szőke is, barna is,
Szeret mind a kettő.

Egyiket nem adnám
Nánás városáért;
Másikat nem adnám
A világ kincseért,
Olyan mind a kettő
Mint az arany vessző,
Szőke is, barna is
Szeret mind a kettő.

XVI.

Feljött már a hajnal,
Hajnali szép csillag,
Egy szép piros legény
Ablakomon hallgat.
Ki kellene menni,
Be kellene híni,
Két piros orcáját
Meg kéne csókolni. -
Ki is fogok menni,
Be is fogom híni,
S azt a kerek száját
Egyszer megcsókolni.

For they guard my sweethearts true,
In Nánás' town abiding.
Both incline to me alone,
As the reed that waveth:
Blonde is one, and brown is one,
Love both hearts enslaveth.

I'd not yield the foremost's love,
E'en for Nánás' pleasure:
But the second's worth's above
All earth's richest treasure.
Both incline to me alone,
As the reed that waveth:
Blonde is one, and brown is one;
Love both hearts enslaveth.

XVI.

See, the risen morning!
Bright the day-star glistens.
Fair, an urchin, smiling,
At my casement listens.
Forth go I, to meet him,
Call and fondly greet him;
On his ripe cheeks glowing
Kisses soft bestowing.
Out I'll go, naught fearing;
Call with words endearing,
And his soft cheek, nearing,
Kiss, nor dread beguiling.

XVII.

Karmazsin pántlika a hajadba fonva,
Könnyű kis lábad a földet alig nyomja,
A fű is csak alig hajlik meg alatta,
Fölemeli fejét, s néz utánad lopva.

Csak én ne látnálak, ne óhajtanálak,
Más feleségének csak én ne tudnálak,
Ne nevezhetnélek szemem világának,
Tűnődő életem, lelkem halálának.

Meg vagyok én halva, csak úgy járok kelek,
Mint ősszel a szegény, hidegvette szelek,
Mint ősszel a deres, hullongó levelek,
Mint a vérző szarvas, kit szívéen lőttenek.

Csak egy pillanatra az enyém lehetnél,
Csak egy pillanatra szivemen pihennél,
Gyöngé karjaidban szépen melengetnél,
Ne tudnám, hogy éltem, hogy mást is szeretnél.

XVII.

With crimson riband bound upon thy head,
Light, o'er the turf, thy dainty foot doth tread.
Scarce bows the grass beneath it, rising free
To cast soft, furtive glances after thee.

Oh, that I saw not, did not so admire,
Nor know, another is thy heart's desire;
Thou dearest light these weeping eyes can know,
Bane of my life, my spirit's deathful woe!

Alas, I die: I go, and leave behind
No record: as the frost-chilled autumn wind;
As falling autumn leaves; or, as the hart,
Who feels, within his bleeding breast, the dart.

Would'st thou one moment own thee mine, and rest,
But for that fleeting moment, on my breast,
Reviving in thine arms, I'd mindless be
Of life, or of another loved by thee.

HUNGARIAN POEMS AND FABLES,

FOR ENGLISH READERS.

Selected and Translated by E. D. BUTLER, F.R.G.S., Assistant in the British Museum, and Foreign Member of the Kisfaludy Society.

“The translations are marked by conscientious and faithful rendering of both the spirit and form of the original.” - *Athenæum*.

“Mr. E. D. Butler has already attained a considerable reputation as a scholar of Hungarian, that most difficult language, and the present little volume, very conscientiously prepared, will certainly enhance his fame.” - *Examiner*.

“We compliment both author and illustrator on their work.” - *Poets' Magazine*.

“Enough in it to amuse anyone who is at all interested in the land of Kossuth.” - *Pictorial World*.

“The printing of the book is excellent.” - *Academy*.

“In the fables and allegories... the native raciness and simplicity have been preserved.” - *Scotsman*.

“His translations have all the simplicity and directness of the originals - two qualities for which Hungarian poetry is especially conspicuous... The fables at the end of the volume are exceedingly good.” - *Morning Advertiser*.

“Well printed.” - *Holloway Press*.

“As regards care and fidelity in translating, these attempts are sufficient to gain for Mr. Butler a place in the first rank amongst those who have translated Hungarian poems into foreign languages. His conception is for the most part faultless. He renders back the sense faithfully, and moreover often line for line... We consider Mr. Butler far more competent to make known Hungarian poetry, than were his predecessors in English verse translation from the Magyar.” - *Buda-Pesti Szemle*, Nov.-Dec., 1877. (*Translation.*)

“We hope that he will perform many such services as successfully as this in the interest of the national reputation of our literature.” - *Kelet, Kolozsvar*. (*Translation.*)